

Cikkismertetés: Megjósolható-e előre a hosszú távú betegszabadság a munkavállalóknál?

Article review: Can you predict in advance whether an employees will take long-term sickness absence?

Ismertető: Devosa Iván

Ismertetett cikk: van der Burg, L., van Kuijk, S., Ter Wee, M. M., Heymans, M. W., de Rijk, A. E., Geuskens, G. A., Ottenheijm, R., Dinant, G. J., & Boonen, A. (2020). Long-term sickness absence in a working population: development and validation of a risk prediction model in a large Dutch prospective cohort. *BMC Public Health* 20, 699. <https://doi.org/10.1186/s12889-020-08843-x>

Kulcsszavak: előrejelző modell; prospektív kohorszvizsgálat; megelőzés; kalibrálás; megkülönböztetés; fejlesztés

Keywords: prediction model; prospective cohort study; prevention; calibration; discrimination; development

Beküldve: 2021. 11. 07., elfogadva: 2022. 03. 21., doi: [10.24365/ef.v63i2.7502](https://doi.org/10.24365/ef.v63i2.7502)

HÁTTÉR

A munkaképtelenségi ellátásokra fordított társadalmi kiadások a legtöbb nyugati országban magasak. A hosszú távú munkaképességcsökkenés korai előjelzője a „hosszú távú betegszabadság” (*long-term sickness absence, LTSA*), mely épp ezért a politikai döntéshozók figyelmének középpontjában áll. A különböző egészségügyi szakemberek szerepet játszhatnak a hosszú távú betegszabadság kockázatának kitett személyek azonosításában, de jelenleg nem rendelkeznek ehhez megfelelő gyakorlattal. Egy kockázat-előjelző modell segítheti a kockázatelemzést, hogy még időben meg lehessen kezdeni a prevenciót. Sajnos a jelenleg elérhető modellek nem általánosíthatóak, vagy nem tartalmazzák a hosszú távú betegszabadság előjelző lehetséges tényezők átfogó körét. A tanulmány célja egy többváltozós kockázat-előjelző modell kidolgozása és validálása a hosszú távú betegszabadságok következő évi előfordulásainak előrejelzésére a 45–64 éves dolgozói populációban.

MÓDSZER

A Hollandiában lezajlott Study on Transitions in Employment, Ability and Motivation (*STREAM*)

vizsgálatban — mely az átmeneteket vizsgálja a foglalkoztatásban, a képességekben és a motivációban — 11 221 dolgozó adatait használták fel egy többváltozós kockázat-előjelző modell kidolgozásához. Ehhez a követés évében a hosszú távú betegszabadságot ≥ 28 felhalmozott munkanapként határozták meg, és a követéses felmérés önbevallásos adatait értékelve következtettek a várhatóan 28 munkanapot elérő vagy azt meghaladó hosszú távú betegszabadság megjelenésére. A 27 előre kiválasztott prediktort (előjelzőt) tartalmazó teljes statisztikai modellt, a logisztikus regressziós analízis során visszafelé történő lépésenkénti eltávolítással, gyakorlati modellre csökkentették. A végleges modell prediktív teljesítményét a görbe alatti terület (*area under the curve, AUC*), a kalibrációs ábrák és a Hosmer-Lemeshow teszt (*HL test*) segítségével értékelték. A külső validálást 5 604 újonnan felvett dolgozóból álló második kohorszon (egy nemzedék adott tényező szerinti csoportosítása) végezték el.

EREDMÉNYEK

A végső modellben 11 változó jelezte előre a hosszú távú betegszabadságot: idősebb életkor; női nem; alacsonyabb iskolai végzettség; rossz egészségi állapot (önértékelés alapján); alacsony

heti fizikai aktivitás; magas önértékelés a fizikai munkaterhelhetőségre; nem megfelelő tudás és készségek a munkavégzéshez; az előző évben bekövetkezett jelentős életesemények magas száma; rossz önértékelés a munkaképességre; az előző évi betegszabadságban töltött napok magas száma és az önfoglalkoztatás. A modell jó diszkriminációt és jó kalibrációt mutatott a külső validációs kohorszban.

KÖVETKEZTETÉSEK

Ez a többváltozós kockázat-előrejelző modell jól megkülönbözteti az idős munkavállalókat, akiknél a következő évben magas vagy alacsony a hosszú távú betegszabadság kockázata. Mivel könnyen kezelhető, segítheti az egészségügyi szakembereket annak meghatározásában, hogy mely személyeket kell célzottan megkeresni megelőző beavatkozásokkal. A jövőbeni tanulmányoknak fontos megvizsgálniuk ennek az előrejelzési modellnek a más környezetre, korcsoportra és országra való átvihetőségét, valamint a klinikai döntéshozatalra gyakorolt hatását.

AJÁNLÁS A HAZAI SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

A magyar gazdaság számára is komoly anyagi megterhelést jelent a hosszú távú betegszabadság, hiszen a jól képzett munkaerő pótlása igen nehéz és költséges feladat a munkáltatói oldalon, emellett komoly anyagi terhet jelent a munkavállalónak is a fizetés egy részének kiesése miatt. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján 2020-ban, 3 972 000 főre (KSH, 2021) vetítve, személyenként az egy táppénzes napra jutó kiadás 5 294 forint volt. Az előrejelző modellel — amennyire ez lehetséges — tervezhetőek a kiesett napok. Természetesen az elsődleges cél, hogy csökkenjenek a hosszú távú betegszabadságban eltöltött napok, így az egyes munkavállalóknál a kockázat személyre szabott csökkentésével jelentős javulás várható.

HIVATKOZÁSOK

van der Burg, L., van Kuijk, S., Ter Wee, M. M., Heymans, M. W., de Rijk, A. E., Geuskens, G. A., Ottenheijm, R., Dinant, G. J., & Boonen, A. (2020). Long-term sickness absence in a working population: development and validation of a risk prediction model in a large Dutch prospective cohort. *BMC Public Health* 20, 699. <https://doi.org/10.1186/s12889-020-08843-x>

KSH (2021): 25.1.1.30. Egészségbiztosítás, táppénz* https://www.ksh.hu/stadat_files/szo/hu/szo0030.html

Információk a szerzőről

Devosa Iván
Károli Gáspár Református Egyetem, Kecskemét
ivan@devosa.hu

Válogatás korábbi lapszámok kapcsolódó cikkeiből

[Stresszkezelés és kiegészítő megelőzés hatékony módszereinek szakirodalmi áttekintése](#)

[„Egészség-konyha” – Munkahelyi egészségfejlesztési programelem a Nemzeti Egészségfejlesztési Intézetben](#)

[Összefoglaló „A munkahelyi egészségfejlesztés általános szervezeti megvalósítására vonatkozó szakmai útmutató”-ról](#)